

מאז ועד היום: תחילת ההתיישבות בים המלח

“ואני הוא הילד העברי הראשון שהגיע לסדום אחרי 2000 שנה...”

ראיון בלעדי עם יוסי לנגוצקי

כיצד הגיע אביך לים המלח?

משה נובמייסקי – יליד סיביר, היזם והמייסד של מפעלי האשלג והברום בים המלח, הזמין את אבי, אף הוא יליד סיביר, להצטרף אליו לטקס פתיחת האוניברסיטה העברית שהתקיים ב-1 באפריל 1925 בהר הצופים שבירושלים. במהלך הביקור שלף נובמייסקי הצעה, שאבא לא היה יכול לסרב לה: “לרדת” יחדיו לביקור קצר בצפון ים המלח. אבי אכן הצטרף לנובמייסקי בנסיעתו לים המלח והביקור “הקצר” נמשך 44 שנים. יום ה-4 באפריל 1925 הוא יום הגעתו של אבא לנגוצקי לחופו הצפוני של ים- המלח, לתקיעת יתד ראשונה למפעלים, נחוג מידי שנה על ידי המשפחה.

ואתה?

נולדתי ב-1934 בירושלים, להורים חלוצי העלייה השלישית, שהגיעו ארצה מרוסיה ב-1921. אכן גדלתי בירושלים, אך הבית השני והאהוב עלי יותר היה ים המלח. אבי רצה שהמשפחה תתגורר עמו בים המלח, אך אמי התעקשה שילדיה “לא יגדלו כפראים במדבר”.

מה הזיכרון הראשון שלך מים המלח?

הראשון הינו צריף העץ הדו קומתי של אבא שנקרא “Villa Novo”. אבא התגורר בקומה העליונה בחדר שקירותיו היו משוריינים מצופים להסוואה בלוחות עץ. לחדר הייתה מרפסת גדולה שפנתה לכיוון הים, שהיה במרחק של כ-60 מטר. התצפית מהמרפסת על הים, שהיה משנה את גווניו, ריח המלח, רעש הגלים הבלתי פוסק יומם-לילה, כל אלה היו בגדר של קסם אמיתי. מאוד אהבתי את המזח, שהיה קרוב לביתו של אבא. המזח היה בסיס “צי הסוחר” של חברת האשלג, דרכו התנהלה התחבורה הבלעדית בין צפון ים- המלח לסדום. בכל חג וחופשה הייתי נוסע לאבא ומנצל כל רגע לשוטט במפעלים ובעיקר לשייט בסירות על פני הים. זאת לי, כילד, הרפתקה בלתי פוסקת.

כיצד ולמה הגעת ב-1940, ילד בן שש, לברו לסדום?

בחופשת הפסח ב-1940, הגעתי לצפון ים המלח, עם אחת המשאיות שהוליכו אשלג מים המלח לתחנת הרכבת שבירושלים. כשהגעתי לי המלח הודעתי לאבא שאני חייב לשוט לסדום, ולהפתעתי, חרף היותי ילד בן שש, הסכים אבי לבקשתי וצירף אותי לאחד הימאים. במקביל הודיע בקשר

עובדי חברת האשלג הא"י בדרכם לספעל בסדום, ססחנה העובדים

הרדיו ללוי-שפיגומן, מפקד ההגנה בסדום (נהרג במלחמת העצמאות), שהוא שולח אותי אליו לשבוע ביקור בסדום. הפלגתי אחה"צ והגעתי לסדום לאחר כשמונה שעות שייט. המראה שהתגלה לעיניי היה מדהים. לאורך כל הדרך מהמזח ועד למחנה העובדים, היו מפוזרים לפידיים בוערים (גוזניקים) שהאירו את הדרך ואת הר סדום, שנראה לי, "הילד בן השש", גדול ומאיים בחשכה כהרי ההימלאיה. הגעתי למחנה העובדים עוררה התרגשות רבה בקרב העובדים. "לא להאמין! הגיע ילד! הילד הראשון אחרי 2000 שנה! הידד! איזה יופי!" שהיתי בסדום כשבוע, והתגוררתי בחדרו של לוי בקומה העליונה של בית הביטחון, שעודנו עומד בשימונו בשטח. זכור לי שהיה חם מאוד. לא היו אז שום אמצעים לקירור או מיזוג ואנו היינו ישנים על המרצפות על מנת להתקרר. נהניתי מאוד לנסוע בקו הרכבת קטנת המימדים שחיברה את ביהח"ר ומחנה העודים מרחק של 7 ק"מ. הרשים אותי מאוד הביקור בא-תאפי, שבצד הירדני, שם זכינו להכנסת אורחים נהדרת. הושיבו אותי על גמל, רכבתי על סוס. "חיים משוגעים".

כשאתה מגיע היום לאזור יעם המלח ולסדום, מה אתה מרגיש?

בכל פעם כשאני מגיע אני נרגש מחדש וחש שאני חוזר הביתה. אין מקום בעולם שהוא משמעותי יותר עבורי מהאזור הזה...

והיום... – מאת אסף הרשטיג, תושב מצפה שלם

כאשר אני קורא את תיאוריו של לנגוצקי הבן על ילדותו בים המלח, אני מנסה לחשוב איך יתארו ילדיי, שירין בת הארבע ואבשלום בן השנתיים בעוד 40-50 שנה את ילדותם בקיבוץ מצפה שלם. לרדת מהבית ברגל לנחל חצצון אל עץ השיטה להדליק מדורה ולהכין פיתות, לחפש צמחים ועקבות של בעלי חיים.

להעביר את ימי השבת בבריכות בנחל ערוגות ולקנח איך לא בארטיק לימון בסוף המסלול. ההרגשה שהשכן לוקח אותך להפלגה בסירה בים המלח, למצוא יהלומי מלח ולגלות תגליות חדשות. להרגיש חופשיים ברכבי הקיבוץ על האופניים ובמדשאות. החוויות הללו שמדבר יהודה מציע מעצבות את אופיים של ילדינו לסקרנות אהבה לטבע וקבלת האחר, כך לפחות אני מאמין.